

СТАРІННЯ НАСЕЛЕННЯ КРАЇН ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ: ОСОБЛИВОСТІ ТА СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ НАСЛІДКИ

©2022 ШУБА М. В., ФРОЛОВА В. Р.

УДК 314:339
JEL: J14; F49; Z13

Шуба М. В., Фролова В. Р. Старіння населення країн Європейського Союзу: особливості та соціально-економічні наслідки

Метою статті є визначення особливостей і соціально-економічних наслідків старіння населення для країн Європейського Союзу. У статті наведено частку населення старше 65 років від загальної кількості населення ЄС за період 2011–2021 рр., визначено країни ЄС з найбільшою та найменшою частками літнього населення в загальній чисельності населення, а також зміни цього показника у 2021 р. порівняно з 2011 р. Встановлено, що основними причинами зростання відносної частки літніх людей в ЄС є збільшення тривалості життя та стабільно низький рівень народжуваності протягом багатьох років. Наведено очікувану тривалість життя при народженні, а також динаміку народжуваності в ЄС. Розглянуто коефіцієнт демографічного навантаження літнім населенням в ЄС. Розраховано коефіцієнт кореляції між кількістю населення похилого віку та ВВП, а також між кількістю населення похилого віку та споживчими витратами домогосподарств. Результат свідчить про тісний зв'язок між даними показниками. Серед основних соціально-економічних наслідків старіння населення виділяють скорочення пропозиції на ринку праці, вплив на темпи економічного зростання, зміни обсягів накопичень у фінансовій системі, дефіцит бюджету пенсійних систем, зростання навантаження на органи системи охорони здоров'я тощо. Наведено три варіанти впливу держав – членів ЄС на ситуацію, що склалася: стимулювати створення шлюбів або спільного проживання та народження дітей; проводити додаткові заходи по залученню іммігрантів працездатного віку; розробляти нові заходи соціальної політики, спрямовані на пом'якшення негативних наслідків старіння населення. Одним із головних інструментів подолання негативних наслідків процесу старіння населення є ефективна реалізація ресурсного потенціалу представників старшого покоління. Важливими визначено також такі заходи зі збільшення чисельності робочої сили, як навчання протягом усього життя та політика зайнятості людей похилого віку.

Ключові слова: старіння населення, Європейський Союз, демографічне навантаження, народжуваність, тривалість життя.

Рис.: 6. **Бібл.:** 12.

Шуба Марина Володимирівна – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри міжнародних економічних відносин імені Артура Голікова, Харківський національний університет ім. В. Н. Каразіна (майдан Свободи, 4, Харків, 61022, Україна)

E-mail: marinashuba@karazin.ua

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2581-6914>

Фролова Владислава Романівна – студентка, факультет міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу, Харківський національний університет ім. В. Н. Каразіна (майдан Свободи, 4, Харків, 61022, Україна)

E-mail: prencess.vvv@gmail.com

UDC 314:339
JEL: J14; F49; Z13

Shuba M. V., Frolova V. R. The Population Aging in the European Union: Features and Socioeconomic Consequences

The article is aimed at determining the characteristics and socioeconomic consequences of the population aging for the countries of the European Union. The article presents the proportion of the population over 65 years of age of the total population of the EU for the period 2011–2021, identifies the EU countries with the largest and smallest proportion of the elderly population in the total population, as well as changes in this indicator in 2021 compared to 2011. It is determined that the main reasons for the increase in the relative proportion of older people in the EU are an increase in life expectancy and a consistently low birth rate over the years. The data as to life expectancy at birth along with the dynamics of birth rate in the EU are provided. The coefficient of demographic load of the elderly population in the EU is considered. The correlation coefficient between the elderly population and GDP, as well as between the elderly population and household consumer spending, is computed. The result indicates a close relationship between these indicators. Among the main socioeconomic consequences of the population aging are the reduction of supply in the labor market, the impact on the rate of economic growth, changes in the amount of savings in the financial system, the budget deficit of pension systems, the growing burden on the bodies of health care system, etc. Three options for the influence of the EU Member States on the current situation are given: encourage marriages or cohabitation and the birth of children; carry out additional activities to attract immigrants of working age; develop new social policy measures aimed at mitigating the negative effects of the population aging. One of the main instruments to overcome the negative consequences of the aging process of the population be the effective realization of the resource potential of the older generation. Measures to increase the size of the workforce, such as lifelong learning and employment policies for the elderly, are also defined as important.

Keywords: population aging, European Union, demographic load, birth rate, life expectancy.

Fig.: 6. **Bibl.:** 12.

Shuba Maryna V. – PhD (Economics), Associate Professor, Associate Professor of the Department of International Economic Relations named after Artur Golikov, V. N. Karazin Kharkiv National University (4 Svobody Square, Kharkiv, 61022, Ukraine)

E-mail: marinashuba@karazin.ua

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2581-6914>

Frolova Vladyslava R. – Student, Faculty of International Economic Relations and Tourism Business, V. N. Karazin Kharkiv National University (4 Svobody Square, Kharkiv, 61022, Ukraine)

E-mail: prencess.vvv@gmail.com

Процес старіння населення наразі притаманний майже всім країнам світу та являє собою глобальну проблему. Країни Європейського Союзу не стали виключенням – старіння населення є найбільш домінуючим демографічним викликом, з яким вони стикнулися у XXI столітті, а його економічні та соціальні наслідки вплинуть на всіх. Так, на думку багатьох науковців, під загрозою може опинитися довгострокова життєздатність систем соціальної підтримки, медична система, ринок праці тощо. Однак варто зазначити, що збільшення тривалості життя – одне з найбільших досягнень людства, і якщо державам вдасться використати потенціал старіючого населення, це може надати нові можливості та допомогти вирішити майбутні виклики, що й обумовлює актуальність дослідження.

Метою статті є визначення особливостей і соціально-економічних наслідків старіння населення для країн Європейського Союзу.

Дослідженню впливу старіння населення на економічну та соціальну сфери країни присвячено достатню кількість публікацій. Так, вплив старіння населення на соціально-економічний розвиток країни розглянуто в роботі Т. Корягіної, В. Черби та В. Тараненко [1]. У роботі І. Пономаренко досліджено вплив старіння населення на чисельність та структуру економічно активного населення в країнах Європи та в Україні [2]. М. Крістеа, Г. Ноя, П. Стефеа та А. Сала (M. Cristea, G. G. Noja, P. Stefea, A. L. Sala) розглянули вплив старіння населення на ринки праці ЄС [3]. Водночас особливостям і соціально-економічним наслідкам старіння населення для країн Європейського Союзу приділено недостатньо уваги.

Протягом останніх десятиліть в ЄС зростає середня тривалість життя населення, значно знизився рівень смертності, але при цьому рівень народжуваності залишається нижче рівня відтворення населення [2]. Населення Європейського Союзу на 1 січня

2021 р. становило 447,2 млн осіб. При цьому частка працездатного населення (від 15 до 64 років) склала 64,1%, молоді (від 0 до 14 років) – 15,1%, людей похилого віку (віком 65 років і старше) – 20,8% [4]. За останні 10 років частка людей похилого віку в загальній кількості населення ЄС неухильно зростала (рис. 1), збільшившись на 3% порівняно з 2011 р. і на 4,8% порівняно з 2001 р.).

Серед країн – членів ЄС найбільшу частку осіб віком 65 років і старше в загальній чисельності населення мали Італія (23,5%), Фінляндія (22,7%), Греція (22,5%) та Португалія (22,4%), а Люксембург (14,6%) та Ірландія (14,8%) мали найменші частки.

У всіх країнах ЄС частка осіб віком 65 років і старше в загальній чисельності населення зростає у 2021 р. порівняно з 2011 р. (рис. 2). Отже, помітна тенденція до старіння населення.

Частка населення у віці 65 років і старше зростає в кожній державі – члені ЄС. Зростання за останнє десятиліття коливається від 0,7% у Люксембурзі та 1,3% у Німеччині до 5,2% у Фінляндії та 5,1% у Польщі. У середньому збільшення відбулося на 3% [4].

Також за останні 10 років збільшилася частка найстарішого населення в загальному населенні країн ЄС. Так, частка осіб віком 80 років і старше в загальній чисельності населення зростає з 4,9% у 2011 р. до 6% у 2021 р., а частка осіб віком 85 років і старше – з 2,2% до 2,9% [5].

Зростання відносної частки літніх людей можна пояснити збільшенням тривалості життя, закономірністю, яка була очевидною протягом кількох десятиліть зі збільшенням очікуваної тривалості життя, принаймні до 2019 р. Цей тип старіння часто називають «старінням зверху». У 2020 р. пандемія COVID-19 призупинила цю тенденцію. Очікувана тривалість життя при народженні в ЄС у 2020 р. становила 80,4 року (рис. 3), проте, на думку експертів,

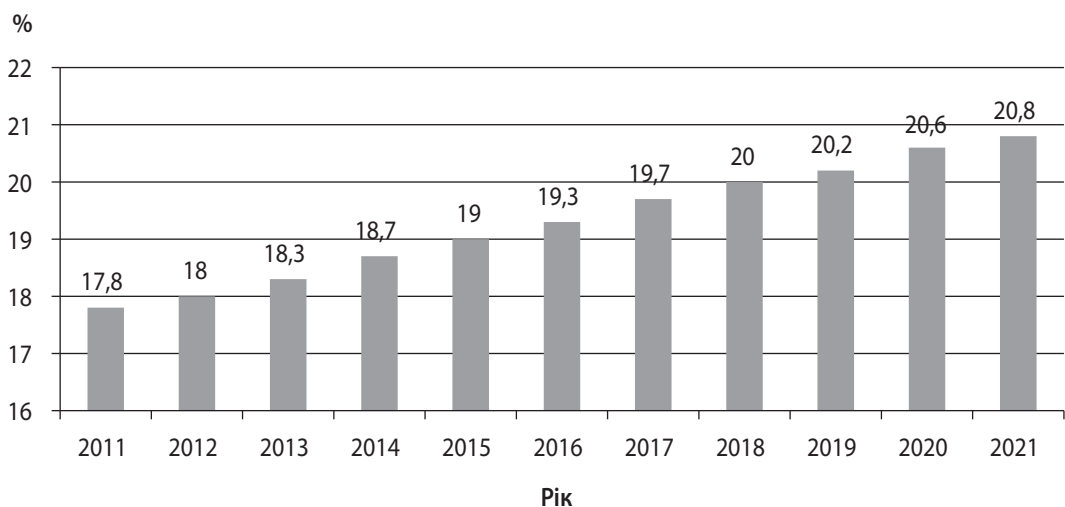

Рис. 1. Частка населення старше 65 років від загальної кількості населення ЄС, 2011–2021 рр., %

Джерело: сформовано за [5].

у найближчі роки тенденцію до збільшення тривалості життя буде відновлено [6].

Стабільно низький рівень народжуваності протягом багатьох років також сприяв старінню населення. Цей процес відомий як «старіння низу». У 2020 р. в ЄС народилося 4,071 млн дітей (рис. 4), що відповідає загальному коефіцієнту народжуваності 9,1. Для порівняння, загальний коефіцієнт народжуваності в ЄС становив 10,5 у 2000 р., 12,8 у 1985 р. і 16,4 у 1970 р. [7].

Серед держав-членів найбільше зниження кількості живонароджених у період з 2001 по 2020 рр. було зафіксовано в Португалії (-25%) та Італії (-24%),

тоді як, з іншого боку, спостерігалось збільшення більш ніж на 20% у Швеції, на Кіпрі та в Чехії [8].

За прогнозами, населення ЄС продовжуватиме старіти. У найближчі десятиліття кількість людей похилого віку значно збільшиться – особи віком від 65 років становитимуть 31,3% населення ЄС до 2100 р., порівняно з 20,8% у 2021 р. Відносна значущість дуже старого населення зростатиме швидше, ніж будь-яка інша вікова частина населення ЄС. Частина людей віком від 80 років у населенні ЄС може зрости у 2,5 рази між 2021 і 2100 рр. – з 6,0% до 14,6% [4].

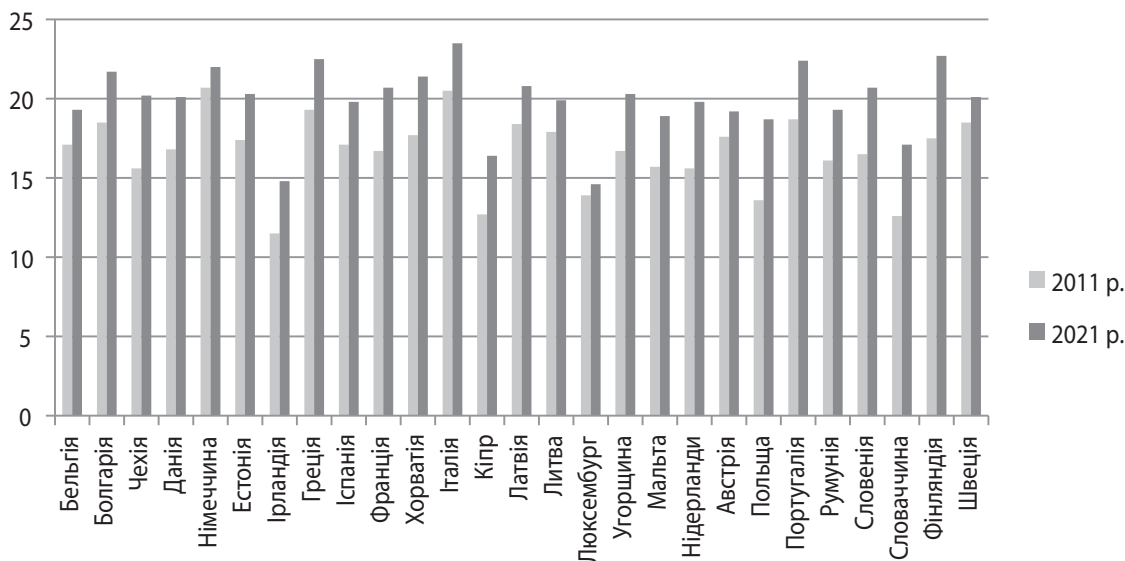

Рис. 2. Частка населення старше 65 років від загальної кількості населення країн ЄС у 2011 та 2021 рр., %

Джерело: сформовано за [4].

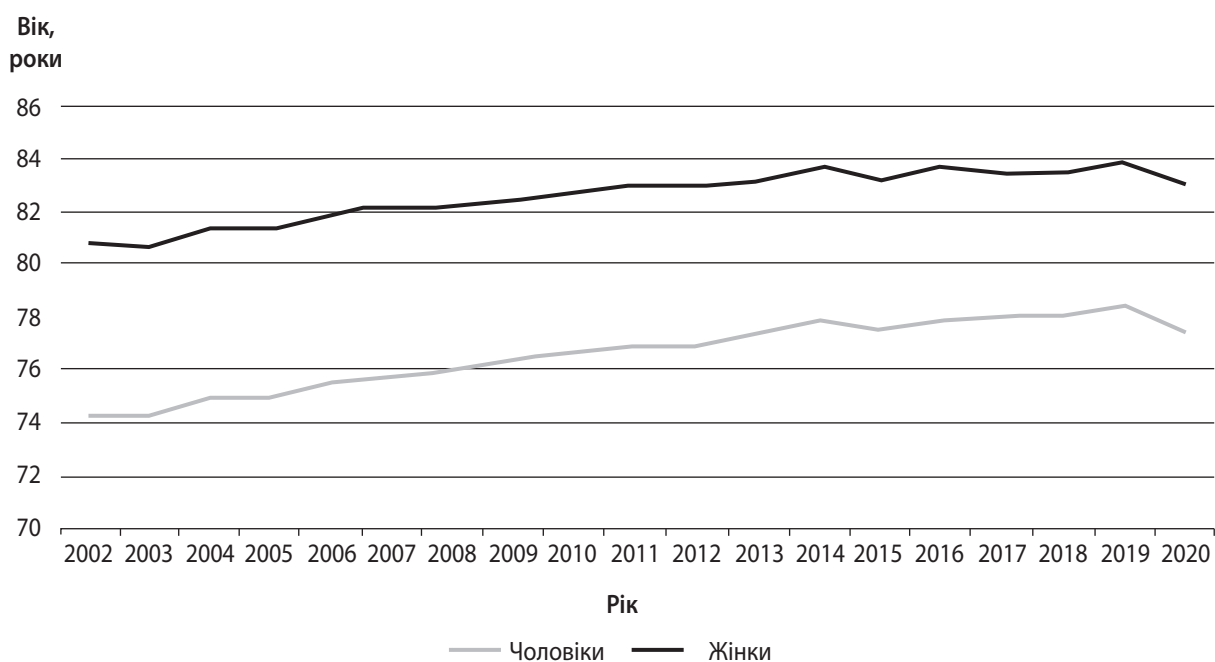

Рис. 3. Очікувана тривалість життя при народженні в ЄС, років

Джерело: сформовано за [6].

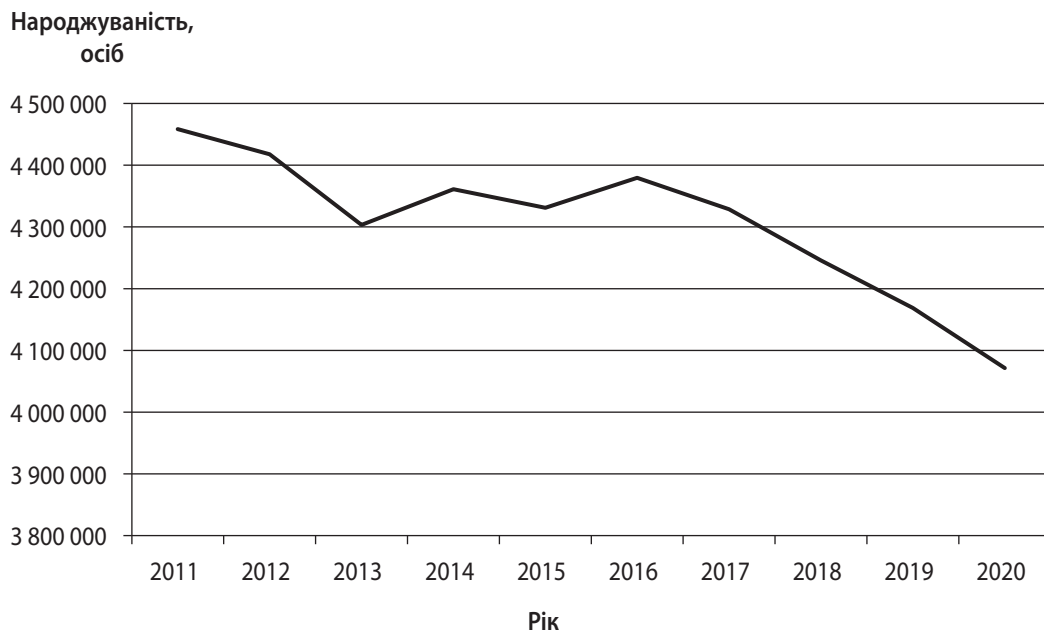

Рис. 4. Динаміка народжуваності в ЄС, осіб

Джерело: сформовано за [5].

Однак дані прогнози були зроблені до початку повномасштабної війни Росії проти України, через яку на територію ЄС була вимушена виїхати значна кількість молодих жінок з дітьми, що в майбутньому може вплинути на процес старіння населення ЄС.

На 1 січня 2021 р. коефіцієнт демографічного навантаження літнім населенням для ЄС становив 32,5% (рис. 5). За останнє десятиліття коефіцієнт утриманців за віком зріс на 5,9%. У цілому, коефіцієнт демографічного навантаження літнім населенням коливався в країнах – членах ЄС від 21,0% у Люксембурзі та 22,6% в Ірландії до 37,0% в Італії, 36,8% у Фінляндії та 35,6% у Греції.

Нами було розраховано коефіцієнт кореляції між кількістю населення похилого віку та ВВП, а також між кількістю населення похилого віку та споживчими витратами домогосподарств. За результатом проведеного аналізу, коефіцієнт кореляції кількості населення похилого віку та ВВП становить 0,96, що свідчить про високий рівень взаємозв'язку між показниками. Тобто, хоча люди похилого віку мають значно менший внесок у створення ВВП за досліджуваний період, проте чим більше була їх кількість, тим більше був ВВП, що ймовірно, пов'язано з впливом інших факторів. Також тісний зв'язок виявився між кількістю населення похилого віку та споживчими витратами домогосподарств. У цьому випадку коефіцієнт кореляції склав 0,87.

Отже, між коефіцієнтом демографічного навантаження літнім населенням та попитом, який, своєю чергою, стимулює виробництво та створює нові робочі місця, існує зв'язок. Так, з одного боку, щодо людей похилого віку відзначається зростання попиту,

а з іншого – зменшуються їх накопичення. У подальшому це вплине на ресурсну базу банківських установ та, відповідно, і на вартість банківських кредитів. Крім того, на фондовому ринку також відбуватимуться зміни, бо люди похилого віку не схильні до купівлі фондових інструментів, що позначиться на збільшенні попиту на банківські кредити з боку компаній. За таких умов компанії можуть відчувати падіння інвестиційного попиту на стартапи та втратити можливість використовувати інноваційні технології з подальшою втратою конкурентоспроможності.

Чистий економічний ефект від збільшення кількості населення похилого віку визначити досить складно. Однак зрозуміло, що цей процес (старіння населення) стане причиною збільшення витрат у сфері охорони здоров'я [1]. Крім того, відбудеться переорієнтація сфери виробництва товарів та надання послуг із урахуванням специфіки споживання літніх людей.

Зазвичай, науковці зосереджуються на потенційно негативних наслідках старіння населення, але потрібно враховувати, що збільшення тривалості життя належить до значних досягнень людства. Мабуть, варто зосередити зусилля на пошуку шляхів подолання виникаючих дисбалансів та створити можливості участі людей похилого віку в підтримці економічного зростання [3]. Безперечно, старіння населення дає нові можливості для створення робочих місць, наприклад у «срібній» економіці або економіці догляду [10].

У широкому розумінні, в умовах зміни демографічної структури європейського населення держави – члени ЄС мають три варіанти впливу на ситуацію:

1. Стимулювати молодь до створення шлюбів або спільного проживання та народження дітей за

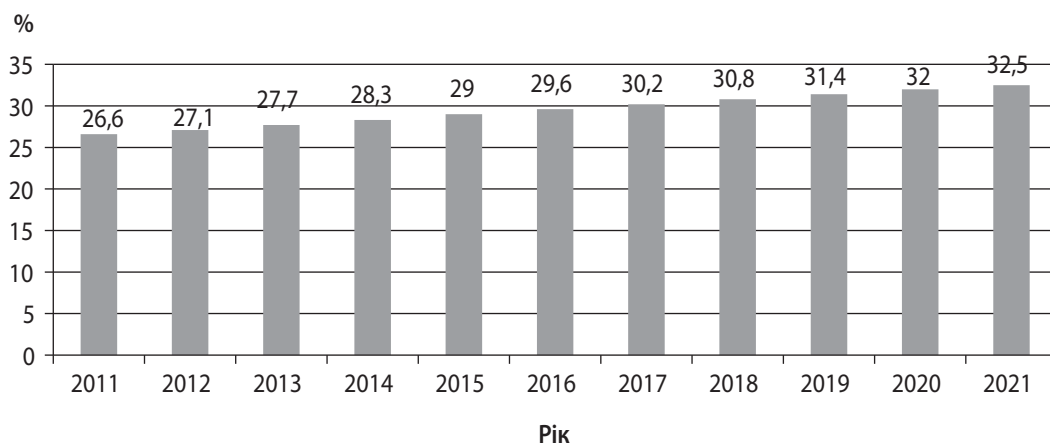

Рис. 5. Коефіцієнт демографічного навантаження літнім населенням в ЄС, %

Джерело: сформовано за [5].

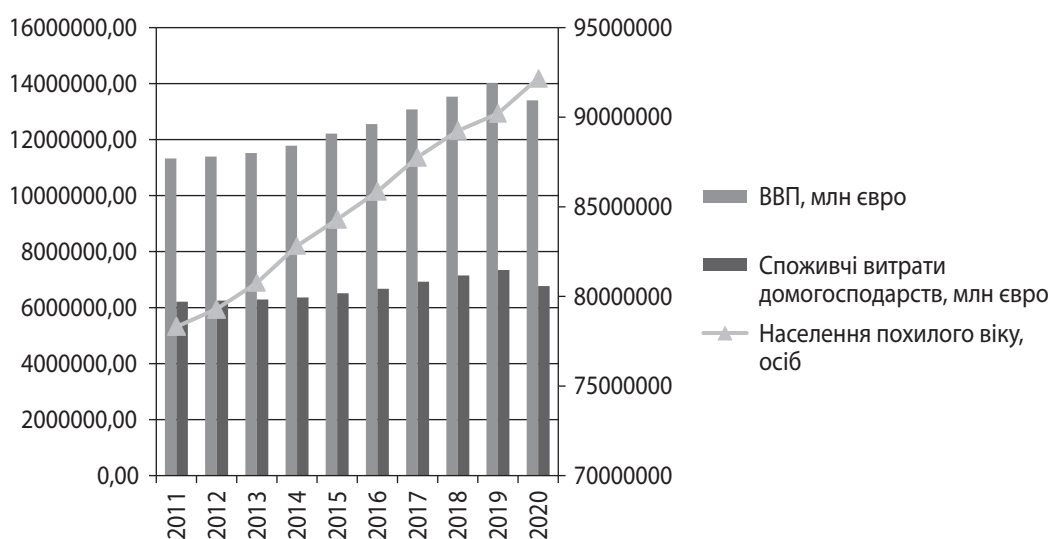

Рис. 6. Динаміка ВВП, населення старше 65 років та витрат домогосподарств ЄС, 2011–2020 рр.

Джерело: сформовано за [5; 9].

допомогою пронаталістичної політики, яка включає податкові пільги та виплати бонусів сім'ям з дітьми.

2. Проводити додаткові заходи по залученню іммігрантів працездатного віку.

3. Розробляти нові заходи соціальної політики, спрямовані на пом'якшення негативних наслідків старіння населення, наприклад країна може підвищити встановлений законом вік виходу на пенсію [11].

Старіння населення та робочої сили Європейського Союзу ставить перед суспільством і економікою серйозні проблеми, вимагаючи, наприклад, змін на ринках праці, суспільних структурах і системах соціального забезпечення. Щоб подолати ці виклики та використати нові можливості, необхідні дії з боку зацікавлених сторін на всіх рівнях, включно з підприємствами.

Розглядається цілий ряд заходів, серед яких – стимулювання більш тривалої кар'єри, використання гнучких схем роботи та виходу на пенсію, формуван-

ня більш інклюзивних ринків праці, підтримка навчання протягом усього життя незалежно від віку за рахунок безперервної професійної освіти та навчання. Навчання протягом життя сприятиме так званому активному, старінню [12].

Виходячи з прогнозів щодо дефіциту кваліфікованих кадрів у багатьох сферах європейської економіки через старіння населення, можливо, що літні працівники матимуть більше можливостей працевлаштування. Зазначені тенденції, а також мінімальність професійної затребуваності на ринку праці загалом, роблять актуальним пошук шляхів активнішого залучення людей похилого віку в трудову діяльність. Один із шляхів вирішення проблеми – більш активне впровадження програм професійного навчання та перенавчання, а також додаткової професійної освіти для літніх працівників. У деяких країнах, наприклад у Німеччині, вже існує структура на-

вчальних закладів для людей похилого віку, де більше двох тисяч установ за рахунок державного фінансування та приблизно стільки ж установ в компаніях і на промислових підприємствах надають безперервну освіту для дорослих.

Оскільки політика соціального забезпечення дедалі частіше включає перешкоди до дострокового виходу на пенсію, заходи щодо збільшення чисельності робочої сили тісно пов'язані з політикою, яка спрямована на те, щоб стимулювати людей похилого віку продовжувати працювати, а не достроково йти на пенсію. Працівники старше 65 років здоровіші та освіченіші, ніж 30 років тому, і можуть зробити вагомий внесок в економіку. Є багато людей, які не хочуть виходити на пенсію, але вважають за краще більш гнучку організацію роботи. Однак існують перешкоди для працевлаштування літніх працівників, які включають як дискримінаційну практику персоналу за віком, так і негнучкість варіантів роботи. У деяких країнах ЄС (наприклад, у Німеччині та Франції) розроблені та втілюються заходи стимулювання людей похилого віку працювати довше, а не обирати вихід на пенсію. Для таких працівників передбачена можливість поетапного виходу на пенсію, скорочення робочого часу тощо. Також передбачені субсидії для заохочення компаній наймати працівників старшого віку [11].

Досить перспективною для країн ЄС є так звана «срібна економіка». Термін використовується для узагальнення загальних зрушень попиту на продукти та послуги, що відображає специфічні потреби літніх людей. Прогнозується, що «срібна економіка» щорічно зростатиме приблизно на 5% – з 3,7 трлн євро у 2015 р. до 5,7 трлн євро у 2025 р. «Срібна економіка» може сформувати нові робочі місця в секторі туризму, робототехніки, медичних інноваціях, телемедицині, розробці програм для смартфонів і біосенсорів для дистанційної діагностики та моніторингу стану пацієнтів. Розвинутий ринок продуктів і послуг для здорового та активного старіння міг би підвищити ефективність систем охорони здоров'я та соціальної допомоги, потенційно роблячи їх більш стійкими [10].

Отже, старіння населення є довгостроковою тенденцією, яка почалася в Європі кілька десятиліть тому. Ця тенденція проявляється в трансформаціях вікової структури населення та виражається у збільшенні частки людей похилого віку разом зі зменшенням частки людей працездатного віку в загальній чисельності населення.

Соціальні та економічні наслідки старіння населення для країн ЄС полягають у скороченні пропозицій на ринку праці та зменшенні обсягів накопичень у фінансовій системі. Разом із цим, спостерігається і збільшення попиту з боку споживачів похилого віку, що має позитивно відзначитися на обсягах виробництва.

Важливе місце у зменшенні негативного впливу старіння населення на економіки країн Європей-

ського Союзу займає стратегія активного старіння, що має базуватися на спільному внеску громадян і суспільства.

Старіння населення та дефіцит робочої сили в багатьох країнах підвищують інтерес до залучення працівників похилого віку. У європейських країнах використання програм професійної перепідготовки та навчання протягом життя дозволяє активніше залучати літніх працівників у трудові відносини. ■

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Корягіна Т. В., Черба В. М., Тараненко В. Є. Вплив старіння населення на соціально-економічний розвиток країни. *Проблеми системного підходу в економіці*. 2020. Вип. 1. С. 40–46.
DOI: <https://doi.org/10.32782/2520-2200/2020-1-29>
2. Пономаренко І. В. Дослідження впливу старіння населення на чисельність та структуру економічно активного населення в Україні та країнах Європи. *Ефективна економіка*. 2013. № 1. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1769>
3. Cristea M., Noja G. G., Stefea P., Sala A. L. The Impact of Population Aging and Public Health Support on EU Labor Markets. *International Journal of Environmental Research and Public Health*. 2020. Vol. 17. Iss. 4. Art. No. 1439.
DOI: 10.3390/ijerph17041439
4. Population structure and ageing // Eurostat. URL: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Population_structure_and_ageing
5. Eurostat. URL: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/main>
6. Mortality and life expectancy statistics // Eurostat. URL: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Mortality_and_life_expectancy_statistics
7. Fertility statistics // Eurostat. URL: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Fertility_statistics
8. Fewer births // Eurostat. URL: <https://ec.europa.eu/eurostat/cache/digpub/demography/bloc-2a.html?lang=en>
9. Final consumption expenditure of households by consumption purpose (COICOP 3 digit) // Eurostat. URL: http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=nama_10_co3_p3#
10. Green Paper on Ageing. Fostering solidarity and responsibility between generations / European Commission. Brussels, 27.01.2021. URL: https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/1_en_act_part1_v8_0.pdf
11. Jonathan G. et al. Low Fertility and Population Ageing: Causes, Consequences, and Policy Options / Jonathan G., Hoorens S., Sivadasan S. et al. Santa Monica, CA : RAND Corporation, 2004. 172 p.
12. Working and ageing. The benefits of investing in an ageing workforce. Luxembourg, 2012. URL: https://www.cedefop.europa.eu/files/3064_en.pdf

REFERENCES

Cristea, M. et al. "The Impact of Population Aging and Public Health Support on EU Labor Markets". *International*

Journal of Environmental Research and Public Health, art. 1439, vol. 17, no. 4 (2020). DOI: 10.3390/ijerph17041439
Eurostat. <https://ec.europa.eu/eurostat/web/main>
"Fertility statistics". Eurostat. https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Fertility_statistics
"Fewer births". Eurostat. <https://ec.europa.eu/eurostat/cache/digipub/demography/bloc-2a.html?lang=en>
"Final consumption expenditure of households by consumption purpose (COICOP 3 digit)". Eurostat. http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=nama_10_co3_p3#
"Green Paper on Ageing. Fostering solidarity and responsibility between generations". European Commission. Brussels, January 27, 2021. https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/1_en_act_part1_v8_0.pdf
Jonathan, G. et al. *Low Fertility and Population Ageing: Causes, Consequences, and Policy Options*. Santa Monica, CA: RAND Corporation, 2004.
Koriahina, T. V., Cherba, V. M., and Taranenko, V. Ye. "Vplyv starinnia naselennia na sotsialno-ekonomichniy roz-

vytok krainy" [Influence of Population Age on Socio-Economic Development of the Country]. *Problemy systemnoho pidkrodu v ekonomitsi*, no. 1 (2020): 40-46. DOI: <https://doi.org/10.32782/2520-2200/2020-1-29>
"Mortality and life expectancy statistics". Eurostat. https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Mortality_and_life_expectancy_statistics
"Population structure and ageing". Eurostat. https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Population_structure_and_ageing
Ponomarenko, I. V. "Doslidzhennia vplyvu starinnia naselennia na chyselnist ta strukturu ekonomichno aktyvnoho naselennia v Ukraini ta krainakh Yevropy" [Study of the Impact of Population Aging on the Number and Structure of the Economically Active Population in Ukraine and European Countries]. *Efektivna ekonomika*, no. 1 (2013). <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1769>
"Working and ageing. The benefits of investing in an ageing workforce". Luxembourg, 2012. https://www.cedefop.europa.eu/files/3064_en.pdf

УДК 336.713-021.131 (477)
JEL: G20; G21; G23; G29; L86
DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2022-7-17-24>

СУЧАСНИЙ СТАН НЕОБАНКІНГУ В США ТА КРАЇНАХ ЄВРОПИ

©2022 ШУБА О. А., ЛЬОТКІНА В. В.

УДК 336.713-021.131 (477)
JEL: G20; G21; G23; G29; L86

Шуба О. А., Люткіна В. В. Сучасний стан необанкінгу в США та країнах Європи

Метою статті є дослідження сучасного стану та тенденцій необанкінгу в США та країнах Європи. Відзначено, що найвищий у світі показник кількості клієнтів, які мають банківські рахунки виключно в цифровому форматі, зафіксовано в США. Прогнозується подальше зростання кількості таких клієнтів, по-перше, за рахунок існуючого потенціалу чисельності населення, по-друге, за рахунок зростання кількості банків, які проводять операції виключно в цифровому форматі. У 2022 р. вартість транзакцій необанкінгу в США має досягти 1,2 трлн дол., а у 2017 р. вона складала трохи більше 9,0 млрд. дол. США. Вартість транзакції на одного користувача необанкінгу у 2021 р. у середньому дорівнювала близько 25 тис. дол. США на рік і має тенденцію до зростання. На початку 2022 р. у США було зареєстровано 60 необанків. Зазначено, що в Європі перші необанки почали з'являтися у 2015 р., а фінансові компанії Великої Британії, Німеччини, Франції та Фінляндії були лідерами нового руху – фінтех-індустрії. Згодом ця тенденція поширилась і на інші країни Європи, де зараз налічується понад 70 необанків. Позитивна динаміка кількості споживачів послуг необанків формується завдяки низці переваг, серед яких не тільки онлайн-обслуговування. Необанки мають такі переваги порівняно з традиційними банками: пропонують більш привабливі процентні ставки за депозитами за рахунок економії на утриманні відділень і співробітників; мають спрощений процес надання кредитів за рахунок використання сучасних технологій оцінки кредитного ризику клієнтів; пропонують нижчі тарифи, іноді зовсім відсутні платня за обслуговування карток і перекази коштів; мають принципово нові рішення щодо звичайних банківських послуг, надаючи послуги з автоматичного аналізу транзакцій рахунків і пропонуючи користувачам рахунків персоналізовані фінансові рішення. Зроблено висновок про те, що основними тенденціями на ринку цифрового банкінгу Європи є такі: орієнтація на національні ринки; активна діяльність традиційних банків по розширенню послуг цифрового банкінгу; поступове перетворення необанків на повноцінні банківські установи.
Ключові слова: необанкінг, криптовалюти, цифровізація, віртуалізація, онлайн-обслуговування.

Рис.: 11. Бібл.: 16.

Шуба Олена Артурівна – кандидат географічних наук, доцент, доцент кафедри міжнародної економіки та світового господарства, Харківський національний університет ім. В. Н. Каразіна (майдан Свободи, 4, Харків, 61022, Україна)

E-mail: Shuba_E@ukr.net

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6186-6700>

Люткіна Вікторія Вікторівна – бакалавр з міжнародної економіки, Харківський національний університет ім. В. Н. Каразіна (майдан Свободи, 4, Харків, 61022, Україна)

UDC 336.713-021.131 (477)
JEL: G20; G21; G23; G29; L86

Shuba O. A., Lotkina V. V. The Current State of Neobanking in the USA and European Countries

The purpose of the article is to study the current state and trends of neobanking in the United States and European countries. It is noted that the world highest indicator of the number of customers who have bank accounts exclusively in digital format was recorded in the United States. A further increase in the number